

Fra: Emil Kiørboe [<mailto:emki@Humanrights.dk>]

Sendt: 11. oktober 2017 13:12

Til: SOU | Social- og Indenrigsudvalget <sou@ft.dk>

Cc: Katinka Villemoes <Katinka.Villemoes@ft.dk>

Emne: Ny undersøgelse af hjemløse borgeres rettigheder i kommunerne

Til medlemmerne af Social-, Indenrigs- og Børneudvalget

Regeringen har netop offentliggjort sin handlingsplan til bekæmpelse af hjemløshed i Danmark. Den indeholder iflg. Institut for Menneskerettigheder en lang række gode og vigtige initiativer til at nedbringe hjemløsheden i Danmark.

Planen lægger bl.a. op til at undersøge mulighederne for at styrke rammerne for indsatsen på herbergerne. Et initiativ, der ligger udmærket i forlængelse af de konklusioner og anbefalinger, som Institut for Menneskerettigheder giver i en ny undersøgelse af hjemløse borgeres rettigheder i kommunerne.

Undersøgelse viser problemer med sociale handleplaner og manglende herbergspladser

Instituttets nye undersøgelse peger dog også på en række problemer ifht. særligt udarbejdelse og brug af handleplaner samt mangel på herbergspladser: I et vist omfang overlades ansvaret for skaffe en herbergsplads og sikre en sammenhængende indsats til de hjemløse borgere selv. Institutet giver bl.a. anbefalinger til, hvordan kommunerne kan sikre de hjemløse borgere adgang til herbergspladser og en sammenhængende indsats.

Instituttets rapport udkommer 17. oktober 2017

Institut for Menneskerettigheder fremsender hermed rapporten 'Hjemløse borgeres rettigheder i kommunerne'. Rapporten udkommer tirsdag d. 17. oktober i anledningen af FN's Internationale Fattigdomsdag, der bl.a. markeres med Hjemløsedagen på Nytorv i København.

Rapporten offentliggøres først på tirsdag og jeg skal derfor bede om, at den ikke videregives før offentliggørelsen. Bemærk, at rapporten ligeledes er fremsendt til Børne- og Socialministeriet, rapportens eksterne følgegruppe samt rapportens respondenter.

Nedenfor findes et resume af undersøgelsen samt instituttets anbefalinger.

Eventuelle spørgsmål kan rettes til undertegnede.

Med venlig hilsen
Emil Kiørboe

EMIL KIØRBOE
SPECIALKONSULENT
CAND. JUR.

MONITORERING
WILDERS PLADS 8K | 1403 KØBENHAVN K

TELEFON 3269 8888 | DIREKTE 9132 5769

EMKI@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK | HUMANRIGHTS.DK

Resumé

Institut for Menneskerettigheder har undersøgt mulige barrierer for, at hjemløse modtager den hjælp, som de efter dansk sociallovgivning har krav på.

At have et sted at bo er ofte en forudsætning for at kunne leve en tryk og værdig tilværelse. Menneskeretten forpligter Danmark til at arbejde for at sikre alle en passende bolig, og derfor er hjemløshed i sig selv en menneskeretlig problemstilling.

I vores undersøgelse har vi valgt at se nærmere på tre forhold:

1) Sociale handleplaner

Kommunerne er forpligtet til at tilbyde en social handleplan til den enkelte hjemløse, der skal sikre sammenhæng og kontinuitet i den samlede indsats. Andre undersøgelser har vist, at kun knap en tredjedel af hjemløse personer har en sådan handleplan. Handleplanen anses for at være det væsentligste styringsredskab til at sikre en sammentænkt, koordineret og helhedsorienteret indsats fra forskellige kommunale forvaltninger, regionale tilbud og statslige myndigheder.

I vores undersøgelse har vi set nærmere på, hvilke barrierer der kan være i forhold til at få udarbejdet handleplaner og på, hvilke erfaringer kommunerne, de hjemløse og andre aktører har med handleplanerne. Undersøgelsen viser, at der er mange grunde til at sociale handleplaner ikke udarbejdes i det omfang det er tiltænkt i lovgivningen. Undersøgelsen konkluderer, at de sociale handleplaner er afgørende for, at den komplekse og til tider fragmenterede lovgivning og struktur i kommunerne ikke fører til en usammenhængende og fragmenteret indsats for den hjemløse borger.

Undersøgelsen viser også, at det kan være vanskeligt for både kommuner og i særdeleshed de hjemløse at orientere sig i de mange planer på social- og beskæftigelsesområdet. Undersøgelsen konkluderer, at der er behov for en klar ansvarsplacering af koordinationsansvaret for indsatsen hos én eller få sagsbehandlere, der kan fungere som den hjemløse borgers primære kontaktperson i kommunen. Undersøgelsen konkluderer også, at der i kommunerne er forskellige opfattelser af, hvad en handleplan er og hvad den skal bruges til, samt at der er behov for udvikling af metoder til at arbejde med handleplaner som et styringsredskab for den samlede indsats.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at

- regeringen tager initiativ til, at antallet af planer på social- og beskæftigelsesområdet nedbringes og så vidt muligt samles i én samlet tværgående plan.
- kommunerne tildeler borgere med alvorlige sociale problemer, der ikke har eller kun med betydelig støtte kan opholde sig i egen bolig, en koordinerende sagsbehandler, der fungerer som borgerens primære kontaktperson i kommunen, og som har ansvar for udarbejdelse af handleplan og koordination med øvrige forvaltninger og aktører.
- Socialstyrelsen – med henblik på at styrke kommunernes arbejde med sociale handleplaner – udarbejder en metode samt metodehåndbog eller lignende baseret på lovgivningens forudsætning om, at den sociale handleplan skal fungere som det koordinerende og centrale styringsredskab i indsatsen på tværs af forskellig lovgivning og forvaltninger.
- Socialstyrelsen reviderer sin metodehåndbog om Voksenudredningsmetoden, så den i håndbogen beskrevne handleplan ikke betegnes som en social handleplan efter servicelovens § 141, men alene som en plan, der vil kunne indgå i den samlede § 141-handleplan.
- kommunerne bruger muligheden i retssikkerhedsloven til at uddelegere udarbejdelsen af sociale handleplaner til den aktuelle opholdskommune for at sikre adgang til en hurtig og helhedsorienteret indsats i forhold til de komplekse og sammensatte problemer, hjemløse borgere ofte har.

2) Herberger og den øvrige kommunale indsats

Herbergerne spiller en central rolle i hjemløseindsatsen. Herberger er midlertidige botilbud, hvor hjemløse – uden forudgående kommunal visitation – kan henvende sig og få et værelse og basal støtte og omsorg.

Herbergerne kan siges at udgøre det nederste sociale sikkerhedsnet for hjemløse. Antallet af herbergspladser er ikke fulgt med stigningen i antallet af hjemløse. Vi har derfor i undersøgelsen set nærmere på, om der er et tilstrækkeligt antal herbergspladser, ligesom vi har set på herbergernes rolle i den samlede indsats, herunder på samarbejdet mellem herberger og kommunerne.

Undersøgelsen konkluderer, at der er mangel på egentlige herbergspladser, men at der er geografiske forskelle på, hvor stort presset på herbergerne er. Undersøgelsen konkluderer også, at manglen på en tydelig ansvarsplacering for at sikre et tilstrækkeligt antal herbergspladser betyder, at det bliver overladt til den hjemløse selv at forsøge at skaffe sig en herbergsplads. Undersøgelsen viser endvidere, at der er stor forskel på den indsats, der ydes på de enkelte herberger, og på samarbejdet mellem herberger og kommuner.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at

- Børne- og Socialministeriet – med henblik på at opfylde hjemløses ret til en herbergsplads – tager initiativ til at sikre en tydelig ansvarsplacering for at tilvejebringe det tilstrækkelige antal herbergspladser.
- Børne- og Socialministeriet i samarbejde med kommunerne identificerer de geografiske områder med størst behov for flere herbergspladser med henblik på, at hjemløse kan tilbydes en herbergsplads tæt på det sted de kommer fra.
- Børne- og Socialministeriet tager initiativ til en digitaliseret oversigt over herbergspladser i hele landet, der kan opdateres, når en herbergsplads besættes eller bliver ledig, således at der findes et opdateret og centralt register over de til enhver tid ledige herbergspladser.
- Børne- og Socialministeriet undersøger, om der er behov for en retlig tydeliggørelse af kravene til herbergernes tilbud samt til samarbejdet mellem herberger og kommuner.
- Socialstyrelsen styrker sin indsats i forhold til samarbejdet mellem herberger og kommuner.

3) Samarbejde mellem flere kommuner

Hjemløse bevæger sig som alle andre på tværs af kommunegrænserne. Det kan rejse spørgsmål om, hvilken kommune der skal yde den hjemløse hjælp. Reglerne, der regulerer dette, skal sikre, at den hjemløse altid har én eller flere kommuner, der skal yde hjælp, men det kan godt være en anden kommune end den kommune, som den hjemløse opholder sig i. Det kan betyde, at det er en kommune i den anden ende af landet, der skal tilbyde en række ydelser til den hjemløse, ligesom der skal samarbejdes mellem flere kommuner om indsatsen.

Vi har i undersøgelsen set nærmere på erfaringerne med indsatsen, når den hjemløse bevæger sig på tværs af kommunegrænser, og på samarbejdet mellem kommunerne, når flere kommuner skal yde den hjemløse hjælp.

Undersøgelsen viser, at de komplicerede regler om, hvilken kommune der skal yde den hjemløse hjælp, kan have negative konsekvenser for, at hjemløse modtager den hjælp og støtte, de har behov for og krav på. Undersøgelsen viser også, at det volder vanskeligheder at yde den tilstrækkelige hjælp til hjemløse, der ikke opholder sig i den kommune, der skal yde hjælpen.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at

- Børne- og Socialministeriet undersøger mulighederne for at forenkle retssikkerhedslovens regler om opholds-, handle- og betalingskommune med henblik på, at hjemløse, der bevæger sig på tværs af kommunerne, får den hjælp og støtte, de har behov for og krav på.
- Børne- og Socialministeriet undersøger, i hvilket omfang der stilles krav til hjemløse om at dokumentere deres ophold i kommunen.

- Børne- og Socialministeriet i Vejledning om retssikkerhed og administration på det sociale område indsætter en samlet gennemgang af retssikkerhedslovens anvendelse i forbindelse med kontrol med hjemløses ophold i kommunerne og dokumentationskrav til hjemløse.

[TILMELD DIG VORES DANSKE NYHEDSBREV](#). 10 gange årligt giver vi dig nyt om instituttets viden og aktiviteter.

[SUBSCRIBE TO OUR ENGLISH NEWSLETTER](#). 10 times a year we brief you on new human rights knowledge and our activities.

